

BYRÅDSAVDELING FOR HELSE OG INKLUDERING

Bergen Rådhus

Postboks 7700, 5020 Bergen

Sentralbord 05556

Telefaks 55 56 74 99

postmottak.helse.sosial@bergen.kommune.no

www.bergen.kommune.no

Det Kongelige Arbeidsdepartement
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
201100820

Deres brev av:

Vår ref.
201100086-42
SOSE

Emnekode
SARK-03

Dato
4. juli 2011

Høringsuttalelse - Utkast til forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Byrådet i Bergen fattet 28.06.2011 følgende vedtak:

- 1. Bergen kommune avgir høringsuttalelse til forskrift til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen slik det går frem i saksutredningen.*
- 2. Saken oversendes bystyrets kontor til orientering.*

Vedlagt følger høringsuttalelsen til Bergen kommune.

Med vennlig hilsen

Sølve Sætre

Saksutredning

Vi viser til høringsbrev fra Arbeidsdepartementet datert 12.04.2011 vedrørende utkast til ny forskrift til 18.12.2009 nr 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen med høringsfrist 12.04.2011. Her følger høringsuttalelsen fra Bergen kommune.

Merknader til kapittel 1. Utenlandske statsborgeres rett til sosiale tjenester

Bergen kommune mener det er på høy tid at det kommer en ny forskrift til Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen som klargjør utenlandske statsborgeres rettigheter i loven. Siden loven kom i 1993 har det skjedd omfattende endringer i det norske innvandringsregimet, først og fremst gjennom Schengen-avtalen og utvidelsen av EU. Stor flyktning- og familieinnvandring kombinert med fri flyt av arbeidskraft i Europa har ført til betydelig økt innvandring. Særlig de siste årene med stor økonomisk vekst har innvandrerbefolkningen økt.

Den økte innvandring har skapt betydelige utfordringer for sosialtjenestene i Bergen. Bare siden 1.1.2006 og frem til inngangen av 2011 har innvandrerbefolkningen i Bergen økt fra 19 054 til 32 038. Den klart største veksten er kommet hos personer med bakgrunn i de nye medlemslandene til EU. I Bergen er polakker den største innvandrergruppen og vokste fra 697 ved inngangen til 2006 til 3561 ved inngangen til 2011. Dermed utgjør polakker 11 % av innvandrerbefolkningen i Bergen mot for eksempel 6 % av innvandrerbefolkningen i Oslo. Det er derfor særlig viktig for oss å få på plass et tydelig regelverk for hva slags rettigheter denne gruppen har. Særlig gjelder dette personer fra EØS-land som innvandrer til Norge for å arbeide men som i løpet av relativt kort tid har behov for å benytte seg av sosialhjelp.

§ 1 Personer som ikke har bopel i riket

Som departementet også er inne på i høringsnotatet mener vi at det er problematisk at lovtekstens formulering om "bopel i riket" ikke er tydeligere definert. Erfaringer fra sosialtjenestene i Bergen tyder på at en potensielt stor gruppe av personer fra EØS-land uten tilstrekkelig forsørgelsesevne og med liten tilknytning til Norge med rette kan hevde og ha bopel i riket.

Jf utlendingsloven § 117 skal EØS-borgere som har oppholdt seg i Norge i over 3 måneder registrere seg hos politiet og de får utstedt et registreringsbevis dersom vilkårene for opphold utover 3 måneder er oppfylt jf ul § 112. Hordaland politidistrikt har opplyst at de utsteder registreringsbevis til EØS-borgere på bakgrunn av stillingsbrøker på 10 % og oppover. Disse registreringsbevisene har ikke utløpsdato.

Sosialkontorene i Bergen har erfaringer med at EØS-borgere som har registreringsbevis henvender seg til dem med søknad om sosialhjelp etter kun kort botid i Norge. Dette gjelder personer som oppgir å ha fast bopel i Norge og som ikke har noen bolig i hjemlandet. Disse personene har verken rettigheter til statlige kvalifiseringsordninger eller norskopplæring. For mange er det dermed lite sannsynlig at de vil kunne skaffe seg tilstrekkelig inntektsgivende arbeid i løpet av den nærmeste fremtid.

Jf utlendingsloven § 111 og § 112 vil en del av dem sosialtjenesten møter ikke ha rett til opphold i Norge fordi de ikke kan forsørge seg selv gjennom arbeid eller andre midler.

Sosialtjenesten har imidlertid ikke kompetanse til å gå inn på utlendingsforvaltningens område og vurdere om vilkårene for opphold i riket er oppfylt. Ved henvendelser til politi og utlendingsmyndighet vil de dessuten fremstå med lovlig opphold ettersom de er registrert med en gyldig oppholdstillatelse i utlendingsforvaltningens datasystem DUF. Dette er i strid med forutsetningen i EØS-avtalen om at personer som oppholder seg i avtaleland ikke skal være økonomisk avhengig av ytelser i de land de oppholder seg i.

Vi mener departementet i forskriften må presisere nærmere hva som menes med "bopel i riket" jf situasjonen til EØS-borgere.

§ 2 Personer som har tilbud om statlig innkvartering

Bergen kommune kommer ofte i kontakt med asylsøkere og tidligere asylsøkere med endelig avslag som har bodd en periode utenfor det statlige mottakssystemet. Når kommunen kommer i kontakt med disse har de ofte ikke et konkret tilbud om statlig innkvartering som venter på dem selv om de er i personkretsen som omfattes av tilbud om statlig innkvartering, enten i et ordinært mottak eller utreisesenter. Vi ønsker derfor at forskriftsteksten endres til "*Personer med rett til statlig innkvartering*", slik at det statlige ansvaret for å fremskaffe slikt tilbud når behovet er der understrekes.

§ 3 Personer som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd

Vi er positive til denne klargjøringen av avgrensinger av rettigheter i loven for personer som er bosatt etter avtale med utlendingsmyndighetene. Det har så langt vært et problem at kommuner og sosialtjenester har praktisert lovverket ulikt i forhold til personer som har flyttet fra bosettingskommunen innen det er gått 5 år.

Vi vil imidlertid foreslå presiseringen "*Personer som er bosatt i en kommune, etter avtale med utlendingsmyndighetene, og som mottar integreringstilskudd*". Denne presiseringen tydeliggjør at kommunen i slike tilfeller vil motta integreringstilskudd uavhengig om dette er den opprinnelige bosettingskommunen eller ikke.

Vi har også merket oss at departementet i høringsnotatet trekker frem som eksempel som mulig grunnlag for å gjøre unntak for hovedregelen tilfeller der "*søker flytter til en kommune hvor vedkommende har nær familie*". Denne formuleringen mener vi bør tas ut av et nytt rundskriv. En svært stor andel av bosatte flyktninger har søsken eller annen nær familie i de store byene. Utlendingsforvaltningen legger ikke avgjørende vekt på dette kriteriet når de fatter vedtak om bosetting og en annen praksis knyttet til forskriften for lov om sosiale tjenester vil kunne åpne opp for stor sekundærflytting av personer som ikke er økonomisk selvhjulpne i strid med intensjonene i forskriften. Det er de store byene som vil bli berørt dersom det åpnes for slike unntak.

§ 4 Personer som ikke har lovlig opphold i riket

Vi har forslag til endring av forskriftsteksten i begynnelsen av andre ledd:

"Kan personen ikke dra omsorg for seg selv, .." Dette mener vi bør endres til "*Kan personen ikke forsørge seg selv, ..*".

Merknader til kapittel 2. Kvalifiseringsprogram

§ 8 Kvalifiseringsprogrammets varighet

I forskriftsteksten i 5 ledd står det følgende:

”En ny forlengelse utover to år forutsetter at forlengelsen vurderes som nødvendig for å kunne oppnå målsettingen om arbeidsdeltakelse. Deltakeren må ha hatt progresjon i sin kvalifisering for arbeidslivet og det må legges vekt på deltakerens motivasjon. Ved ny forlengelse må det anses som sannsynlig at deltakeren vil kunne komme i arbeid ved utløpet av et forlenget program. Situasjonen på arbeidsmarkedet vil ha betydning i denne sammenheng. Andre gangs forlengelse gis for inntil seks måneder.”

Vi mener at det bør være mulig å delta i kvalifiseringsprogram i inntil 3 hele år. Dette på grunn av at vi har sett mange tilfeller hvor deltakeren ikke er klar etter 2,5 år men som har blitt klar for arbeidslivet etter 3 hele år. Mange av de som deltar i kvalifiseringsprogrammet i Bergen har aldri vært i et ordinært arbeid eller har aldri fullført skolegang. Mange har vært brukere av sosialtjenesten i flere år med rus og psykiatriproblematikk. Dette er en gruppe som er svært vanskelig å få ut i et ordinært arbeidsforhold etter bare 2 års kvalifiseringsprogram og vi ser helt klart nytten av å kunne delta i 3 hele år.

For øvrig har vi ingen merknader til forskriftsteksten og ser det som svært positivt at vi endelig får en forskrift til Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen som berører disse områdene.